

KUTSESTANDARD

Puhkpilliorkestrijuht, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Puhkpilliorkestrijuht, tase 5	5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Puhkpilliorkestrijuht on isik, kes omab muusikalisi võimeid, haridust ja kogemusi aktiivselt tegutseva orkestrikollektiivi juhtimiseks.

Tema töö eesmärk on orkestri kunstiline juhtimine ning publikule kõrgetasemelise muusikaelamuse pakkumine. Puhkpilliorkestrijuhi töö on oma olemuselt pedagoogiline ning eeldab lisaks muusikalistele oskustele ka iseseisvat tööd orkestriga ning metoodilisi ja psühholoogilisi teadmisi.

Puhkpilliorkestrijuht valdab dirigeerimistehnikat, tunneb ja tunnetab orkestrit kui instrumenti, oskab lugeda orkestri partituuri, tunneb orkestri literatuuri ja valdab erinevaid muusikastiile.

Puhkpilliorkestrijuht, tase 5 on muusikalise ettevalmistusega loovisik, kes tagab isetegevusliku puhkpilliorkestri toimimise. Organiseerib esinemisi ning osaleb kohalikus kultuurielus ja orkestriliikumise tegevuses.

Lisaks puhkpilliorkester, tase 5-le on järgmised kutsed:

Puhkpilliorkestrijuht, tase 6 on muusikalise ettevalmistusega loovisik, kes juhatab isetegevuslikku puhkpilliorkestrit ja osaleb orkestriga piirkondlikus kultuurielus. Võtab osa puhkpilliorkestrite konkurssidest Eestis ja/või juhatab orkestrit maakondlikel laulupäevadel.

Puhkpilliorkestrijuht, tase 7 on muusikalise ettevalmistusega loovisik, kes juhatab isetegevuslikku ja/või professionaalset puhkpilliorkestrit. Osaleb juhatava orkestriga üleriigiliste ja rahvusvaheliste puhkpilliorkestrite konkurssidel ja/või festivalidel. Võtab osa konkursside žüriide tööst, on üldjuht/dirigent regionaalsel laulu- ja orkestrimuusika päeval ja/või üldlaulupeol (ka noorte laulupeol), avaldab erialaseid publikatsioone või tegutseb täiendkoolitajana.

Puhkpilliorkestrijuht, tase 8 on muusikalise ettevalmistusega rahvusvaheliselt tunnustatud loovisik, kes osaleb aktiivselt ja tulemuslikult Eesti orkestrimuusika arendamisel. Ta osaleb juhatava orkestriga üleriigilistel ja tunnustatud rahvusvahelistel puhkpilliorkestrite konkurssidel; on külalisdirigent väljaspool Eestit; osaleb rahvusvaheliste puhkpilliorkestrite konkursside žüriides; avaldab erialaseid publikatsioone või tegutseb täiendkoolitajana.

A.2 Tööosad

A.2.1 Orkestri organisatsiooniline juhtimine.

- 1) Tegevuse planeerimine
- 2) Tööruumi ettevalmistamine
- 3) Orkestri struktuuri (sh juhtiva) loomine ja arendamine
- 4) Töökultuuri arendamine

A.2.2 Orkestri kunstiline juhtimine.

- 1) Repertuaari valimine
- 2) Proovide ette valmistamine
- 3) Proovide läbiviimine
- 4) Töötamine pillirühmadega

5) Kontserttegevus A.2.3 Töötamine repertuaariga. 1) Dirigendi töö repertuaariga 2) Repertuaari kohandamine
Valitavad tööosad
A.2.4 Orkestri loomine. 1) Koostöö loomine katusorganisatsiooniga 2) Orkestri majandamine 3) Mängijates huvi äratamine 4) Pillimängu õpetamine 5) Orkestri koosseisu komplekteerimine A.2.5 Orkestri arendamine. 1) Orkestri kaasajastamine 2) Orkestri mängutaseme arendamine
A.3 Töö keskkond ja eripära
Orkestrijuhhi tööaeg on paindlik. Töötatakse ka puhkepäevadel ja pühade ajal. Töö toimub üldjuhul siseruumides, kuid esinetakse ka välitingimustes.
A.4 Töövahendid
Noodimaterjal, dirigendipult, dirigeerimiskepp ja sau.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
1) muusikalised võimed, 2) loovus, loomingulisus, 3) juhtimisoskus, 4) empaatiavõime, 5) analüüsivõime, 6) valmisolek meeskonnatööks, 7) ping- ja stressitaluvus, 8) järjekindlus, enesedistsipliin, 9) täpsus, 10) vastutustunne, 11) saavutusvajadus.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Puhkpilliorkestrijuhhi, tase 5 on üldjuhul muusikalise kutsekeskharidusega või keskharidusega erialase koolitusega, kes osaleb puhkpilliorkestri arendamises ning on töötanud orkestrijuhina vähemalt kolm aastat.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Orkestrijuhhi, puhkpilliorkestri dirigent, puhkpilliorkestrijuhhi.

B-osa **KOMPETENTSUSNÕUDED**

B.1 Kutse struktuur
Puhkpilliorkestrijuhhi, tase 5 kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1-B.2.3 ja B.2.6 (lääbiv kompetents) tõendamine. Soovi korral on võimalik tõendada üks valitavatest kompetentsidest B.2.4 või B.2.5.
B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Orkestri organisatsiooniline juhtimine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Koostab orkestri hooajalise töögraafiku ja eelarve kooskõlastatult katusorganisatsiooniga. 2. Organiseerib orkestri tööks vajaliku inventari olemasolu (nt toolid, puldid, noodid jms), lähtudes orkestri töökorraldusest. 3. Kindlustab orkestriproovide tegemiseks sobilikud tingimused (valgus, akustika, õhk, temperatuur jne). 4. Koostöös orkestrantidega valib orkestri juhatuse (orkestrivanem, noodikoguhoidja jt) ning jagab neile ülesanded, lähtudes orkestri koosseisust ning vajadustest. 5. Tutvustab proovi- ja esinemiskultuuri (distsipliin, käitumine, riietus jms) ning kontrollib ja vajaduse korral korrigeerib nende kohustuste täitmist. Hindamismeetod(id): Eneseanalüüs, vestlus ja/või proovide vaatlus.	
B.2.2 Orkestri kunstiline juhtimine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Valib orkestri repertuaari vastavalt orkestri võimetele, loominguliste taotlustele ning erinevate ürituste vajadustele, järgides orkestri kunstilise arendamise lähemaid ja kaugemaid eesmärke. 2. Organiseerib valitud repertuaari noodid, valmistab ette noodimaterjali, kirjutab vajaduse korral orkestri (lisa)partiisid. 3. Juhib orkestriproove, kasutades prooviaega efektiivselt. 4. Dirigeerib orkestrit, lähtudes muusikast ja orkestri kunstilisest taotlusest. 5. Annab orkestrantidele vajalikud ja selged juhised intonatsiooni, häälestuse, fraseerimise, artikulatsiooni, mängutehnilise taseme, rütmika, koosmängu täpsuse, dünaamika, tempo, agoogika, pillirühmade ja orkestri kõla tasakaalu jne osas, järgides interpretatsiooni, stiilitunnetust ja kunstilist üldmuljet. 6. Enne kontserti juhib kontserdi peaproovi ning võimalusel kontsertsaali akustikaproovi. 7. Vastavalt valitud repertuaari raskusastmele ning orkestriproovide tulemustele teeb vajaduse korral eraldi proove pillirühmadega. 8. Dirigeerib õpetatud repertuaari orkestri kontsertidel vastavalt hooajaplaanile. Hindamismeetod(id): proovide/kontsertide vaatlus ja analüüs ning dirigendi eneseanalüüs ja vajaduse korral vestlus hindamiskomisjoniga.	
B.2.3 Töötamine repertuaariga	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Analüüsib esimese kuni kolmanda raskusastme puhkpilliorkestri repertuaariplaanis olevaid heliteoseid (heliteose taust, stiil, vorm, harmoonia, orkestratsioon jne), toetudes muusikateoreetilistele teadmistele, ja koostab heliteose interpretatsiooni plaani. 2. Vastavalt orkestri koosseisule ja orkestrantide mänguoskusele kohandab vajaduse korral valitud repertuaari (pillide asendamine partituuris, partituuris puuduvate pillipartiide kirjutamine, üksikute pillipartiide lihtsustamine jne) ning arranžeerib uut repertuaari. Teadmised: 1) muusikateooria, 2) harmoonia, 3) polüfoonia, 4) muusikateoste vormiõpetus, 5) muusikaajalugu, 6) kultuurilugu, 7) puhkpilli arranžeerimise alused, 8) partituuri lugemine, 9) suhtlemispsühholoogia alused, 10) pedagoogika alused, 11) dirigeerimise alused, 12) pillide tundmine, 13) ettevõtluse alused,	

- 14) projektijuhtimise alused,
- 15) puhkpillimängu õpetamise metoodika,
- 16) pedagoogiline praktika,
- 17) ansamblimängu alused,
- 18) kutse-eetika;
- 19) juhtimise alused.

Hindamismeetod (id): Kontserttegevuse analüüs, dirigendi eneseanalüüs ja vajaduse korral vestlus hindamiskomisjoniga.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Soovi korral on võimalik tõendada üks valitavatest kompetentsidest B.2.4 või B.2.5.

B.2.4 Orkestri loomine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Arutab katusorganisatsiooniga (kool, kultuurikeskus, KOV jne) läbi orkestri loomise võimalused. 2. Analüüsib koos katusorganisatsiooniga orkestri loomise mõju kohalikule kultuurielule. Tutvustab loodava orkestri eesmärgid ning plaane katusorganisatsiooni (kool, kultuurikeskus, KOV jne) juhtkonnale. 3. Koostab orkestri eelarve ja koostöös katusorganisatsiooniga lepib kokku orkestri ülalpidamiskulud (töötasud, harjutusruumi rent, noodimaterjali ost, pillide soetamine, transport, osalustasud jms) ja orkestri majandamise viisid (klubiline asutus, muusikaring, MTÜ, projektipõhisus, sponsorlus jne). 4. Lepib organisatsioonide (koolid, kultuurikeskused jne) juhtkonnaga kokku kohtumise pillimänguhuvilistega (sh vajaduse korral pillide tutvustamine), mille eesmärgiks on potentsiaalsetes mängijates huvi äratamine ning liikmete leidmine orkestrisse. 5. Leitud pillimängu huvilistele pilliõppe organiseerimine (puu-, vask- ja löökpillid) vastavalt loodava orkestri vajadustele ja võimalustele. 6. Koondab pillimängu oskavad huvilised orkestrisse, jaotades mängijad pillirühmadesse vastavalt nende võimetele. Teadmised: 1. kutse-eetika, 2. juhtimise alused, 3. ettevõtluse alused, 4. projektijuhtimise alused, 5. pillide tundmine.	
Hindamismeetod(id): eneseanalüüs.	
B.2.5 Orkestri arendamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1. Kaasajastab orkestri repertuaari ning tellib uudisloomingut vastavalt orkestri tasemele ja kunstilistele eesmärkidele. 2. Seab eesmärgiks orkestri olmetingimuste kaasajastamise (sh uuendab instrumentaariumi ja orkestri vormiriietust vastavalt orkestri vajadustele). 3. Arendab orkestri mängutaset läbimõeldult, kasutades orkestrantide mänguoskust toetavat ja rahvusvaheliselt tunnustatud metoodikat (individuaalne töö, grupiproovid, kollektiivsed harjutused jne). 4. Osaleb orkestriga konkurssidel vastavalt võimalustele ja orkestri tasemele.	
Teadmised: 1. muusikateooria, 2. harmoonia, 3. polüfoonia, 4. muusikateoste vormiõpetus, 5. muusikaajalugu, 6. kultuurilugu, 7. arranžeerimise alused, 8. partituuri lugemine, 9. dirigeerimise alused jne,	

10. suhtlemispsühholoogia alused,
11. pedagoogika alused,
12. dirigeerimise alused,
13. pillimänguõpetamise metoodika,
14. pedagoogiline praktika,
15. ansamblimängu alused.

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.6 Puhkpilliorkestrijuht, tase 5 kutset läbiv kompetents	EKR tase 5
Tegevusnäitajad: 1) Loob positiivse töömeeleolu. Oma nõudmistes on konkreetne ja orienteeritud eesmärgile. 2) Kontserttegevuse korraldamisel on asjalik, kaalutlev ja konkreetne ning lähtub kontserttegevuse plaanist. 3) Suhtleb edukalt inimestega erinevatel tasanditel (meedia, publik, kolleegid, orkestrandid jne). On avatud tagasisidele, publikut austav ja kriitikat analüüsiv. 4) Arendab erialaseid teadmisi läbi pideva professionaalse õppe (täiendkoolitused, meistrkursused jne). 5) Loeb süstemaatiliselt erialast kirjandust ja hoiab end kursis puhkpillimuusika arengusuundadega. 6) Järgib organisatsiooni sisekorraeeskirja, tuleohutuse eeskirja ja turvanõudeid. 7) Järgib ameti- ja erialaseid instruksioone. 8) Kasutab oma töös arvutit tasemel - AO1-AO3 ja AO7 (punktid 1, 3 ja 5) 9) eesti keel –tasemel B2 10) võõrkeel –tasemel B1	
Hindamismeetod (id): Läbivat kompetentsi hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega integreeritult.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-20112012-2.1/3k
2. Kutsestandardi koostajad	Valdo Rüütelmaa, Eesti Puhkpillimuusika Ühing Kalev Kütaru, Tallinna Noorte Puhkpilliorkester Aavo Ots, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Priit Sonn, Heino Elleri nimeline Tartu Muusikakool Andres Avarand, Tallinna Ülikool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	13
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	20.11.2012
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.05.2017
7. Kutsestandardi versiooni number	3
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2652 Muusikud, lauljad ja heliloojad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Conductor, level 5
C.3 Lisad	
Lisa 1 Töösad ja tööülesanded	
Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused	

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

SIHTASUTUS
Kutsekoda

ESF programm "Kutsete süsteemi arendamine"

Lisa 3 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)